

Litteratur

Dietrich Oehler: Internationales Strafrecht. Carl Heymanns Verlag, Köln-Berlin-Bonn-München 1973. 655 s.

I modsætning til international privatret har international strafferet hidtil ikke været genstand for megen interesse. I Danmark har det indskrænket sig til en ganske kort omtale i kriminalrettens almindelige del i forbindelse med jurisdiktionsreglerne. Heller ikke i den udenlandske litteratur har der været meget at hente, selv om amerikanerne naturligvis har behandlet konflikterne mellem delstaternes strafferetlige systemer.

I Tyskland er imidlertid nu udkommet et værk på 650 tættrykte sider: Dietrich Oehler's „Internationales Strafrecht“. Professor Oehler, der er direktør for det kriminalvidenskabelige institut ved universitetet i Köln, har præsteret et kæmpearbejde ved denne udgivelse, der er den første samlede tysksprogede fremstilling af international strafferet siden 1917.

Til trods for, at der som nævnt ikke er megen tradition at henvide til, fristes man alligevel til at kalde bogen ret traditionel. En stor del af fremstillingen belyser de enkelte retssystemers jurisdiktionsregler med grundige historiske redegørelser for den udvikling, der har ført frem til de gældende regler. Og med megen energi redegøres for, hvilke momenter der i de enkelte lande er afgørende, når gerningsstedet skal fastlægges. F. eks. viser det sig, s. 216 f, at Danmark sammen med Island, Norge, Polen, Sverige, Schweiz, Tjekoslovakiet, Ætiopien og Thailand henføres ikke alene til de lande, der hylder „ubiquitetsprincippet“ — hvor gerningsstedet antages såvel at være handlingsstedet som det sted, hvor følgen indtræder — men hvor vi også hører til dem, der anerkender den subjektive variant af ubiquitetsprincippet, idet vi i forsøgssituationer lægger vægt på, hvor gerningsmanden har til hensigt, at følgen skal indtræde.

Dette kan naturligvis altsammen være meget interessant, men efterlader alligevel en tvivl om, hvorvidt resultatet står mål med det kolossale arbejde, som udarbejdelsen må have kostet. I det sjældne tilfælde, hvor der blev behov for at bruge oplysningerne, turde man alligevel ikke forlade sig på, at de fortsat var aktuelle. Hvem ville f. eks. idag lægge oplysningen s. 225 om, hvorledes Kina efter en straffelov fra 1935 bestemmer gerningsstedet, til grund — selv om der som kilde henvises til en fremstilling fra 1970.

Efter min opfattelse er der i dag størst brug for fremstillinger af international strafferet, der lægger hovedvægten på de internationale samarbejdsregler, der skabes i disse år. For Danmarks vedkommende er det af særlig interesse at få behandlet de nordiske regler om samarbejde mellem politi- og anklagemyndighed, der har deres juridiske baggrund i den særlige jurisdiktionsregel i straffelovens § 7, stk. 3, og det fællesnordiske fuldbyrdelsessystem, der trådte i kraft i 1964.

Men også de europæiske konventioner om fastlæggelse af jurisdiktionskompetencen i hver enkelt sag (europæisk konvention af 15. maj 1972 om overførsel af retsforfølgning i straffesager) og om overførsel til straffuldbyrdelse i hjemlandet (europæisk konvention af 28. maj 1970 om straffedommes internationale retsvirkninger) samt flere andre internationale overenskomster er nu ved at være realiteter i det internationale strafferetlige system. Den sidstnævnte konvention er således trådt i kraft i denne sommer efter at være ratificeret af bl. a. Danmark.

Retfærdigvis skal det nævnes, at også disse nye retssystemer omhandles i den tyske fremstilling, og at forfatteren er overbevist om deres betydning. Men de har, som man vil forstå, ikke nogen kvantitativt fremtrædende plads i fremstillingen.

Hans Henrik Brydensholt.

Collected Studies in Criminological Research, vol. X: Methodological Aspects of Classification in Criminology. Council of Europe, Strasbourg 1973.

I dette lille hæfte på 76 sider underkastes forsøgene på at opstille typer eller at klassificere kriminelle en meget skarpsindig kritik.

K. D. Opp fra Hamburg fremhæver nødvendigheden af at opstille empiriske teorier. Den i Tyskland anvendte klassifikation af fængselsfanger efter resocialiseringsmuligheder viser sig at være en dårligt anvendt teori. De forskellige klassifikationer er ikke præcist definerede, og deres værdi som teorier med hensyn til at forklare noget er ringe.

Den anden rapport, udarbejdet af A. E. Bottoms fra Sheffield, er godt og vel dobbelt så lang som den første. Den handler om metodiske aspekter ved kriminologisk klassifikation. Dette oplæg til diskussion går ud på, at en klassifikation af sociale reaktioner er nødvendig, og at mange forskellige former for klassifikation må benyttes for på tilfredsstillende måde at gøre rede for de komplekse problemer. Formålene er dels af kriminologisk teoretisk karakter, dels praktiske for retsplejen og fængselsvæsenet og endelig for det tredje for behandlingen af kriminelle. Der gives en omhyggelig og klar gennemgang af nyere litteratur vedrørende klassifikationer med understregning af nødvendigheden af at bygge teorierne op på grundlag af empiriske data ("grounded theories"). Redegørelsen er meget koncentreret. På tiltalende vis når forf. frem til nødvendigheden af at erkende, at en klassifikation vil være ude af stand til at opfange alle de individuelle variationer og meget let kan føre til en forvrængning af opfattelsen af mennesket som en enhed og af hans livsforhold i samfundet. Til slut nævnes den sandsynlige værdi af at basere definitionen af den indsattes situation på terapeutens og den indsattes fælles vurdering, der derefter kan underkastes empirisk analyse.

Georg K. Stürup.

Medical Care of Prisoners and Detainees. Ciba Foundation Symposium 16 (New Series). Elsevier, Excerpta Medica, Amsterdam-London-New York 1973.

Atter i 1972 har Ciba Foundation i London haft et internationalt symposium om behandling af kriminelle. Redegørelsen for foredrag og ikke mindst de velredigerede diskussionsindlæg er som sædvanlig fortrinlige.

Det begynder lidt tørt på basis af amerikanske synspunkter, men det bliver hurtigt mere spændende.

I en diskussion om fangernes forsøg på at skrive i deres interne blade om "human rights" refererer Anne-Marie Roosenburg tørt, at hun spurgte dem, hvad de mente dermed. Hvorfor understreger I disse ting? Er det fordi I ikke får alle jeres rettigheder, eller fordi I ikke respekterer andre menneskers rettigheder? Hvorefter de holdt op med at skrive om "human rights".

Pierre Boissiers redegør for sine Røde Kors-erfaringer fra inspektioner af lejre af alle arter, og i tilslutning hertil redegør professor Marc Klein for biologiske forsøg anstillet på fanger.

Boslow kunne af „forskellige grunde“ ikke lade sin beskrivelse af Alabama State Prison trykke. Så kan man af diskussionen selv gætte sig til, hvilke disse grunde er.

Den sidste halvdel af bogen er absolut den mest interessante. Dr. Grays beskrivelse af Grendon i England og P. D. Scotts redegørelse for vold blandt fanger og patienter er væsentlige bidrag til behandlingsproblemerne set i større perspektiv.

Det hollandske indlæg af Anne-Marie Roosenburg om interaktionen mellem fanger, deres ofre og hele det sociale system åbner ens øjne for helt nye synspunkter. I en række tilfælde vil det utvivlsomt være vigtigt at følge hendes ideer og konfrontere fangen med offeret, der psykologisk set er meget ilde behandlet af vort retssystem. En ændring af indstillingen er ikke let, men tanken om at skelne mellem identifikation af gerningsmand og lokaliseringen af skyld kan danne et vigtigt teoretisk udgangspunkt. I stedet for at modvirke uønsket og stimulere ønsket adfærd fører den nuværende retslige procedure til lige det modsatte. En interaktion mellem offerets social-psykologiske net og gerningsmandens må man stræbe henimod.

Roosenburgs synspunkter er yderligere belyst i diskussionen. En løsning ligger ikke lige for, men i nogle tilfælde har man med enkle midler kunnet nå vidt.

Selvom Christie gentagne gange fremhæver behandlingstankernes og eksperternes (særlig gode experters) farlighed, virker hans agitation ikke overbevisende, men det slås fast af Roosenburg, at fængsler skader folk; dette ved vi, og derfor er vi pligtige at finde frem til alternativer (s. 179).

Jeg må anbefale, at alle praktikere og såmænd også teoretikere sætter sig ind i disse nye tanker.

Georg K. Stürup.

Kaj Nielsen: Extemporalspil som socialpædagogisk hjælpemiddel. Nyt Nordisk Forlag, Arnold Busck, København 1973. 86 s.

Bogen er udsendt i anledning af forfatterens 70 års dag. Skildringen af extemporalspil i alle dets varianter er enkel og så ligetil, at det kan anbefales enhver, der i sit daglige arbejde beskæftiger sig med resocialisering af kriminelle, at læse den. Den er båret af stor personlig erfaring og af respekt for den enkelte kriminelle som medmenneske.

Georg K. Stürup.

Abstracts on Police Science. Published by Kluwer, Deventer, Holland, for the Criminologica Foundation. Vol. 1, 1973.

Journal of Police Science. A Joint Publication of Northwestern University School of Law and the International Association of Chiefs of Police. Gaithersburg, Maryland, U.S.A. Vol. 1, 1973.

Criminologica Foundation i Leiden har i 1973 påbegyndt udsendelsen af „Abstracts on Police Science“, der bringer titler på og resuméer af bøger og tidsskriftsartikler om politiets virksomhed og hjælpevidenskaber, retsmedicin m. v. fra hele verden. I en introduktion til 1. årgang oplyser professor W. H. Nagel, at det har vist sig umuligt at indbefatte den meget store stofmængde fra disse områder i „Abstracts on Criminology and Penology“, der er udkommet siden 1961 (oprindeligt under titlen „Excerpta Criminologica“). Den nye publikation vil bringe oplysninger fra mere end 400 tidsskrifter; der nævnes 4 danske, 2 svenske og 1 finsk, men flere fra de nordiske lande kunne formentlig føjes til. Resuméerne er opstillet i en fast systematik: politiets organisation, administration, beføjelser, virksomhed etc., tekniske videnskaber og retsmedicin (det sidste område synes endnu at være underrepræsenteret). 1. årgang indeholder 1252 numre og er på 424 sider, incl. et detailleret emneregister. „Abstracts on Police Science“ udkommer hver anden måned, og subscriptionsprisen er 100 holl. fl.

I 1973 er også kommet 1. årgang af „Journal of Police Science and Administration“, der udsendes af Northwestern School of Law og International Association of Chiefs of Police. Tidsskriftet vil udkomme med 4 hefter årligt og bringe afhandlinger, boganmeldelser m. v. vedrørende politimæssige spørgsmål. Også denne publikation er fremkaldt af, at emnet er vokset ud over hidtil kendte tidsskriftsmæssige rammer. Den afløser nemlig den del af den kendte og veletablerede „Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science“, der har indeholdt stof vedrørende politiforskning og -administration. Hovedredaktør er professor Fred E. Inbau, Northwestern University. Prisen pr. årgang er 15 \$.

K. W.

Bjarne Frandsen, Mogens Beier og Uno Valbak: Systematisk oversigt over domme i kriminelle sager 1968—1972. G. E. C. Gads forlag, København 1974. 313 s.

De systematiske oversigter over domme i straffesager fremkom indtil 1962 som 10 års-registre; den senest udkomne omfatter ligesom forgængeren en 5 års-periode, og endda er det blevet en bog på over 300 sider. Det skyldes bl. a. at mange domsreferater er gjort ret udførlige og at udgiverne ligesom i deres foregående samling har medtaget et stort antal utrykte domme (langt de fleste fra Vestre Landsret). Gengivelsen af utrykte sager rejser særlige problemer, da kun få af læserne har praktisk mulighed for at gøre sig bekendt med domsudskrifter. Dommenes vejledende betydning (bl. a. i spørgsmål om strafudmåling) beror altså på i hvilken grad det lykkes at få de relevante fakta med i referaterne.

Udgiverne har i alt væsentligt fulgt samme principper som sidst. Enkelte inddelinger er forbedrede; det gælder fx. det lange og navnlig i disse år vigtige afsnit om betingede domme. Det er iøjnefaldende at sager om ærekrænkelser næsten er forsvundet fra Ugeskrift for Retsvæsen. I årene 1933—52 var der mange. Er der sket noget med folks tilbøjelighed til at fornærme eller blive fornærmede eller til at føre injurieprocesser? Eller med redaktionens interesse for disse sager? — Domme om særlovsovertrædelser fylder godt 80 sider, heraf færdsels-sager henved halvdelen. Medens der i oversigten for 1963—67 kun var to domme om stofmisbrug (lov om euforiserende stoffer), er der i denne bog 5 sider, hvortil kommer 2 sider under straffelovens § 191.

Der kan være enkeltheder at kritisere. Det er lidt misvisende at strfl. § 1 står uden en eneste domshenvisning (se fx. U 1968.169, 1970.851, 1971.170 og 1971.836). Under § 21 mangler en dom fra U 1968.327 om færdselslovens §§ 16 og 18 og brugstyveri. Under §§ 165 og 279 er henvisningen U 1971.760 blevet til 1971.670. Således kan der findes mere; det er næsten umuligt at undgå fejl, hvis ikke et udgiverarbejde som dette skal blive urimeligt byrdefuldt. Både denne oversigt og dens forgænger ligger over det hidtidige niveau, og man må være udgiverne taknemmelig for deres arbejde.

K. W.